

TORONTÁI

Ára: Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Vel. Beckserek, Obiljeva (Zapolya) u.1
75 Telefonszámok:
Szerkesztőség 281 Kiadóhivatal 2
para Sörgöncim: Torontái, Veliki Beckserek

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Felelős szerkesztő:
Dr. MARA JENŐ

Ára: Az előfizetés ára:
Egész évre . 180 D | Negyedévre . 45 D
Félévre . . . 90 D | Havonta . . . 15 D
Hirdetések díjazás szerint
Megjelenik naponta délben

Ára: **75**
para

ELUTAZOTT AZ SHS DELEGÁCIÓ A KELETI KONFERENCIÁRA.

— Beogradí tudósítónk jelentése. —

Beograd, nov. 16.

Nincesity Momcsiló külügyminiszter tegnapra teljesen összegyűjtötte azt az anyagot, amit az SHS delegáció a lausannei konferenciára elvisz. A kormány tagjai még a délután folyamán felülvizsgálták az adatokat és instrukciókat adtak a küldöttség vezetőjének, Nincesity külügyminiszternek.

A delegáció, melynek tagjai Nincesity Momcsiló dr., Spalajkovity párisi szerb követ, Krisztity külügyminiszteri osztályfőnök, Milovanovity gimnáziumi tanár és Ility Dragutin, aki a szovjetkérdés szakértője, még az este elutaztak Lausanneba, a keleti konferencia székhelyére.

Politikai körökben állítják, hogy a bizottság oly értelmű utasítást kapott a kormánytól, hogy a lehetőséghez képest támogassa a szövetségesek előterjesztéseit és lépjenek fel velük egységesen.

A DOBROVOLJÁCOK NEM KAPNAK TÖBB FÖLDET.

— Beogradí tudósítónk jelentése. —

Beograd, nov. 16.

A dobrovoljácok a napokban memorandumot küldtek a kormány tagjainak, amelyben a Vajdaságban felosztatlanul heverő földnek szétosztását kérték.

A kormány tegnap válaszolt a kérelemre és kijelentette, hogy a kérdéses földből nem adhat, mert azt a Magyarországból repatriáló szerbek részére tartották fenn.

MORÁLIS KÉNYSZERT KELL HASZNÁLNI.

A „Torontái” tudósítójának távirata.

Páris, nov. 16.

Curzon és Poincaré között hosszabb beszélgetés folyt le a lausannei konferencián követendő magatartás fölött. A francia lapvélemények szerint a törökökre nem szabad háborús nyomást gyakorolni: meg kell elégedni az erkölcsi kényszerítő eszközökkel. Poincaré ezeken túl nem hajlandó menni.

Páris, nov. 16.

Poincaré a Törökország elleni kényszer alkalmazását nem fogadta el. Franciaország nem küldhet Törökország ellen csapatokat, hogy a törököket a szövetségesek határozatainak elfogadására kényszerítse.

A törökök térhódításai.

Az angorai kormány gyámkodás nélkül Törökországot kíván.

— A „Torontái” tudósítójának távirata. —

London, nov. 16.

A „Daily Mail” Csanakból kapott jelentés alapján közli, hogy Csanakot átadták a törököknek. Rami bej, Csanak új kormányzója, a esendőrség élén bevonult a városba. Vasárnap átadják Drinápolyt és hétfőn Rodostó átvétele kerül sorra.

Páris, nov. 16.

Izmed pasa Ferid pasa kíséretében Párisba érkezett, hogy Poincaréval és Franklin Bouillannal a lausannei konferencia kérdésében tárgyaljon.

Izmed a „L'Information” munkatársának kijelentette, hogyha a szövetségesek Lausanneban ultimátu-

mot terjesztenek a török megbízottak elé, vagy bizonyos nemzeti kívánságok keresztülvitelét akarják megakadályozni, úgy jobb lett volna, ha megkímélik a meghívástól. Az angorai kormány minden gyámkodás és kapituláció nélkül, független Törökországot kíván.

Luzern, nov. 16.

Jól informált körök értesülése szerint a lausannei konferenciát november huszadikán okvetlenül megnyitják.

Az angol kormány Izmed pasát és az ententeképviselőket Párisból Londonba hívta. Izmed a meghívást elfogadta.

Talán mégis csak rájönnek!

— A „Torontái” beogradí munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, nov. 16.

A parlamenti bizottság, amely a Direkcija Plena (hadiszákmányoló bizottság) működését vizsgálja felül s az e körül történt panamak adatait gyűjti össze, tegnap ülést tartott. Az értekezleten Sztoity (földmives) képviselő javaslatára elhatározták, hogy november 28-án tartják utolsó ülésüket, melyre Laekovity Gyóka dr. ügyvédet, a Direkcija Plena főigazgatóját is meghívják. Ha ekkor sem sikerül a tanácskozások alatt felgyülemlett homályos pontokat tisztázni, haladéktalanul átadják az ügyet a büntető bíróságnak.

Popovity képviselő indítványára hattagu bizottságot választottak a bűnügy anyagának összegyűjtésére. Javasolta, hogy a bizottság keresse fel mindazokat a helyeket, ahol az ellenség nagyobb mennyiségű hadiszert és felszerelési tárgyakat hagyott hátra és kutassa fel, hová kerültek ezek a milliós értékek.

Sztoity elmondja, hogy tudomása szerint nagyon furesa módon tüntek el a pécsi vasanyagok, valamint a temesvári kiürítés alkalmával az ottani ipariskola felszerelése, amely békében több mint két millió koronát ért.

SÜLYOS ARANYMÁRKÁKAT FIZETNEK A NÉMETEK.

Páris, nov. 16.

A német haditeher bizottság ötvenöt millió aranymárka értékű kincstári utalványt nyújtott át a jóvátételi bizottságnak. Ugyancsak a mai napon esedékes hatvanmillió aranymárka jóvátételi részlet második felét a napokban fizetik a németek.

LENIN VISSZA AKAR TÉRNI A KOMMUNIZMUSTÓL.

London, nov. 16.

A Daily Telegraph jelentése szerint Lenin a Kreml tróntermében tartott beszédében a kommunizmustól való visszavonulást sürgeti. A visszavonulást egyesült erővel kell folytatni azon stádiumig, ahonnan egységes támadás intézhető a kapitalizmus ellen.

TÖZSDE

November 16.

Beograd. (Zárlat.) London 278, Páris 412, Newyork 62, Genf 1140, Szaloniki 108, Milano 28650, Prága 202, Berlin 091, Wien 009, Bukarest

4160, Szófia 044, Budapest 266, Bruxelles 39950, Amsterdam 2580. — Zürich. (Zárlat.) Devizák: Berlin 00725, Hollandia 213-75, Newyork 54475, London 2431, Páris 3625, Milano 2495, Prága 1735, Budapest 02150, Zagreb 223, Bukarest 350, Varsó 00350, Wien 00072, Osztrák bélyegzett 00075.

BOTRÁNYOS PARLAMENTI ÜLÉS.

„Torontái” tudósítójának távirata.

Budapest, nov. 16.

A nemzetgyűlést fél tizenegykor nyitották meg. Különböző törvényjavaslatok betérjesztése után az elnök a legközelebbi ülést november 21-ikére javasolja. Hegyemegi Kise képviselő kijelenti, hogy elég volt a pihenésből, legyen holnap gyűlés. Apponyi is a holnapi gyűlés mellett van, mert attól fél, hogy az indemnitás nem fogják a kellő időben betérjeszteni. Bethlen kijelenti, hogy az indemnitást kellő időben be fogja terjeszteni és kéri, hogy a házelnök indítványát a napirendre vonatkozóan fogadják el.

Rakovszki a miniszterelnök beszédére reflektál és kijelenti, hogy a miniszterelnök kijelentése szerint Magyarország a legelőbb állama Európában, ugyanakkor azonban elkezdődött a drágasági folyamat. Felemelték a vasutat, a postát, privilegizált egyének, mint például a távirati iroda, félmilliárdos kedvezményeket kap. Ezeket a dolgokat meg kell vizsgálni. Elfogadja Hegyemegi indítványát, hogy a Ház tartson holnap ülést.

A házelnök szavazásra bocsátja az indítványt és a többség az elnöki indítványt fogadja el. Prónay (egys. párti) szólal fel, hogy Rakovszki azt állította róla, hogy zsidó emberektől politikai célokra pénzt kapott. Felszólítja Rakovszkit, hogy saját becsülete érdekében újlag nyilatkozzék erről a kérdésről.

Rakovszki kijelenti, hogy Prónay nem rosszul értette, hanem félre magyarázta az ő szavait. Nem azt mondta, hogy Prónay személyében kapott pénzt, hanem hogy óriási pénzeszegeket mobilizáltak és így születtek mandátumok. A kormánypárton erre óriási láрма tört ki. A képviselők feltgráltak és a miniszteri székekig szaladtak előre.

Eckhardt (Rakovszki felé): Ki kell dobni.

Az elnök tehetetlenül rázza a csengőt, majd öt perc szünetet rendel el.

Szünet után Prónay újra szót kér személyes kérdésben, miután hallotta, hogy Rakovszki azt mondta pártjának: „Prónayt most ki fogom készíteni!” Bizonyos kiadásaim voltak — mondja Prónay — de azokat sajátomból fedeztem.

Drozdy: Pizkos mandátum.

A vihar erre újból kiőr. Bethlen közbekiált: Ezt a hangot itt nem fogjuk tűrni. — Az ülést újra felüggesztik.

HIREK

Ünnepel a város. Ma ünnepli Beeskerek városa a szerb hadsereg bevonulásának negyedik évfordulóját. Az ünnepségek sorát a tegnap esti zenés felvonulás nyitotta meg. Ma reggel zenés ébresztő volt, amellyel mintegy lejezték a voltaképpeni ünnepnap kezdetét. A délelőtti folyamán istentisztelet lesz, amelyen részt vesznek a hatóságok képviselői, a katonaság és polgárság kiküldöttjei. Utána katonai díszszemle a Főtéren. Délelőtt 11 órakor a petrogradska (melencei) utcai lakományában ősi szerb szokás szerint kalácskiosztás. Délben pedig bankett. Az ünnepre való tekintettel délelőtt kilenc órától 12-ig munkaszünet. Délután azonban már rendes munkanap.

Dante

„A pokol” című művében az alvilágba jutott vétkes és bűnös lelkeket különböző körökbe skatulyázza, ahol azok súlyos büntetéseket, rettenetes kínokat szenvednek. Nem egyszer olvastam már a munkát és mondhatom, akárhányszor borsódzott a hátam, elgondolva azt, hogy magam is a pokol valamelyik dantei osztályába juthatok. Végre is, ha tisztességesnek és jámbornak is tartom magam és eddig igyekeztem az egyenes uton járni, olykor-olykor kételyeim támadnak, hátha mégis olyat követtem el, ami érétté tesz arra, hogy a lelkem majdan, a halálom után, a pokolba jusson. A bűn fogalmának a körébe olyan sok mindenféle tartozik, hogy az ember, az elkutyult gyarlóságában, már észre sem veszi, mikor és hol vétkezik. Az erkölcsök lazák, leromlottak. Talán nincs is vétek, vagy bűn nélküli ember a világon. Talán sohse is volt. Vagy ha volt, igen gyéren lehettek azok, akik makulátlan lélekkel kerültek a másvilágra. Legalább is erre a következtetésre kell jutni, hogyha a bibliát, vagy a más írásokat olvasuk. Krisztus urunk, amikor a szépséges, de bűnös Magdolnát meg akarták kövezni, intve kiáltott oda a támadóknak: „Az vessen rá követ, aki még nem bűnözött közületek!” És Magdolna testét egyetlen kő sem érte. Jele annak, hogy mindannyian bűnöztek. Dante pedig a régiek és a maga korabeliek közül csak igen keveseket juttatott a menyországba. Ellenben a purgatóriumban hemzsegnek a rossz lelkek. A pokol azonban már azt a látszatot kelti, mintha már megtelt volna. Azon törom tehát a fejem, mi az ördögöt kezd a poklok ura azokkal a gonosz lelkekkel, akik Dante óta kerültek a másvilágra és főleg mi lesz azokkal, akiknek ártalmas lelke a mai korban hinti el a rossznak a magját? Mi lesz azokkal, akik a nagy világegést, a szenvedést, a nyomort idézték elő? Mi lesz azokkal, akik még most sem nyugszanak és még most is kavargják a jaj és baj és az átok üstjét?! Remélem, azok még élnének a pokolban! Remélem, külön osztályt nyitnak nekik! Borzalmasabbat, mint amilyent Dante szelleme kigondolt. T.

A mai nemzetgyűlés. Beogradból jelenti tudósítónk: A nemzetgyűlés nem tartott ülést. A mai ülésén a bélyei birtokokon történt visszavételek ügyében interpelláltak.

Elkészült a jövő évi városi költségvetés.

Nincsen deficit. — Nagyobbodott a kiadás. — Valószínű a pótdadó.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, nov. 17.

Ez év júniusában szokatlanul nagy jelenségről beszéltek a városháza folyosóin. Elkészítették az 1922. évi költségvetést — hangzott mindenfelé — nincs deficitünk, sőt esetleg szücsit is fog mutatkozni. A „furesa eset” szájról-szájra járt a városban s még nagyobb esodálatot keltett, amikor a „Torontál” cikk keretében leköszölte a költségvetést, mely minden kétségen kívül eredményre vezet az okszerű gazdálkodás.

Aleksity Bogoljub polgármester és a számvévség közös nagy munkája volt, az ő igyekezetük és példás működésük vezette be a rendszert, a racionális gazdálkodást a városháza kócos, hanyag beléletébe. Hogy többet ne is említsünk, például éveken át nem készítettek volt költségvetést, sőt bevételi és kiadási főkönyvet sem vezettek s ez alatt az idő alatt vigan elköltötték a városi üzemek szücsitje által keletkezett alapokat, sőt ezenfelül mintegy félmillió dinár összeget, amellyel a megrendelt és átvett áruk után adóssok maradtak a vállalkozóknak. Aleksity Bogoljub polgármesterrel és Krizsanov Pája főszámvévóval új rend lépett életbe, melynek első látható megnyilvánulása a deficit nélküli 1922. évi költségvetés.

A napokban még egy kellemes meglepetés érte a városi tanácsot. A számvévség előterjesztette a jövő évi 1923-iki költségvetést. A költségvetés öt millió százötvenkilencezer százkilencvenhat dinár szücsigletet mutat, amelyre megfelelő fedezet van előirányozva. Deficit tehát előreláthatólag a jövő évben sem lesz a városi háztartásban.

A budgetet a városi tanács és az állandó választmány már letárgyalta s így legközelebb közgyűlés elé kerül. A költségvetést alább közöljük:

A tisztviselők és díjnokok fizetése a drágasági pótlékkal együtt 1,200 ezer dinár, a szolgák fizetése 184.000, a nyugdíj járandósága 330.000, kegydíjasok 15.000, kölesöntörlesztésre 321.000, szegényügyi kiadások 197.000, egészségügyi kiadások 75.000, a városi épületek fenntartása 87.000, a fennálló régebbi deficit törlesztésére 300.000, irodai szerekre 215.000, utiköltségekre 25.000, a színház javítására 5000, jövedéki kiadások 356.000, az utcák és hidak rendbentartása 15.000, új kutak furására 200.000, kertészeti kiadások 119.000, városi napszámások fizetése 70.000, a rendőrségi személyzet járadéka 623.000, a rendőrségi lovak

A beeskereki vásár. Holnap, szombaton kezdődik a beeskereki ötödik országos, ugynevezett „késő őszi” vásár, amely az idén a 17-iki ünnep miatt csak kétnapos lesz. Talán ez az oka annak, hogy a mostani vásár az előjelek után itélve, gyengének ígérkezik. Az utolsó vásár különben sem szokott valami jól sikerülni, különösen akkor nem, ha

tartásdíja 40.000, az előfogatosi bérlet 192.000, a gyepmester járandósága 3000, általányok 1000, vágóhídi kiadások 328.000, az örök díjazása 6000, új tárgyak beszerzése 10 ezer, jstalmak és tulorák 50.000 szücsitiek (tüszitok stb.) 70.000 és végül az előre nem látott kiadások 120.000 dinárt emésztenek fel. Összkiadási előirányzat tehát 5,159.196 dinár.

A fedezet teljesen fedi a kiadási előirányzatot. Részletezve a bevételek a következők: Házbérjövdelem 50.000 dinár, a színház bérléte 5000, kamatjövdelem 100, alapok kamatai 215, marhalevelek kiállításáért 20.000, a kertészet bevétele 30.000, helypénzek (az állandó standok után) 8000, idegenadó 20.000, szegényügyi bevételek 46.000, különféle bizonyítványok kiállításáért 4000, ócska tárgyak eladásából 100, a hidmérleg bevétele 80.000, kihágási bírságok 1000, pótdadó 3,545.000, végrehajtási illetékek kamatokkal együtt 100.000, jövedéki bevételek 290.000, jövedéki adók 200.000, jövedéki bírságok 100, zeneengedélyek 5000, vágóhídi bevétel 302.000, átíratási díjakból 400.000, cukorka-adó 1000, ideiglenes lakhatási engedélyek 3000, kerékpár számjelzők után 1000, alapok járuléka 42.745 és végül előre nem látott bevételekből 5000 dinárt remél a város. Összjövdelem volna tehát 5,159.196 dinár.

Összehasonlítva az ez évi költségvetést a jövő évvel, mindössze lényegtelen különbséget találunk. A kiadások ugyan fokozódtak, ami a drágaság folytonos emelkedésében leli magyarázatát, anélkül azonban, hogy ezzel a bevételeket érzékenyen fokozták volna. Mindössze a múlt évi szücsit marad el az idén, amit felhasználnak a fizetéseknel mutakozó differencia kifizetésére.

A megváltoztatott tételek közül legjelentősebb a tisztviselői fizetések összege, mely kétszáz ezer dinárral magasabb számot mutat az ideinél. Ezzel szemben a régebből fennálló tartozásból, mely mintegy tízmillió korona, egy millió kétszáz ezer koronát fognak 1923-ban törleszteni. A kutak furására a múlt évben is nagyobb tételt irányoztak elő, de azt teljesen nem használták fel. Mindössze két kutat furtak, a hátralévő nyolc új kutra pedig csak a jövőben kerül a sor. A kertészeti kiadások meg azért oly magasak, mert a városi kertet kibővítették és a jövő évben faiskolát ültetnek.

A községi pótdadót a jövő évben nem emelik. 1923-ban tehát megmarad a háromszázötvenöt százalékos pótdadó.

mint az idén is, az idő tulhiedgre fordul. Előreláthatólag a szombati vasárnapi vásár tisztán a helyi és közvetlen környékbeli vidékre fog szorítkozni.

Matiné. A Zsidó Nemzeti és Ifjúsági Kultúregyesület folyó hó 19-én, vasárnap délelőtt 11 órakor a Kaszinó nagytermében rendezi első zenés matinéját a következő mű-

sorral: 1. Auber: „Portici néma” opera nyitánya. Zenekar. 2. A zsidók helye a világkultúrában, felolvassa dr. Neumann Gyula. 3. G. Puccini: „La Boheme” fantázia, előadja a zenekar. 4. R. Stolz: Cigánydal, éneklí Kohn Ignácné zenekari kísérettel. 5. Péter Stojanovity: Jelenet a „Reichstadti heregegből”, előadja a zenekar. — Belépődíj nincs.

Ne játsz a fegyverrel A Beeskerek szomszédságában fekvő Katalinfalván tegnap délelőtt súlyos kiemelési szerencsétlenség történt. Gaszmann József kocsis gazdájának, 149. sz. alatti házának udvarában tartózkodott, ahol egy forgópisztolyon babrált. Közben odajött hozzá Keksz Domonkos nevű barátja, aki érdeklődve nézte a fegyvert. A forgópisztoly Keksz szerencsétlenségére elsült és a jobb combjába furódott. A súlyosan sérült egyént lakásán ápolják.

Műsoros tea-délután. A beeskereki műkedvelők társasága csütörtökön délután 4 órakor a Szerb Koronaszálloda nagytermében (volt Bar helyisége) műsoros tea-délutánt rendez. Műsor után tánc.

Hangverseny a Kaszinóban. Jurisity Uros, a közismert elsőrangú szerb operaénekes, tenorista, Velki Beeskereken 1922 november 18-án, a Kaszinó termében, 8 órai kezdettel nagy művészi hangversenyt rendez. Műsor: Mayerbeer: Nagy ária az „Afrikai nő” című operából. (Szerb.) Leoncavallo: a) Ária a „Bajazzók” című operából. (Német.) J. Popovity: b) „Orgonafa alatt”. (Szerb.) Wagner: A Grál monda „Lohengrin” című operából. (Szerb.) I. pl. Zajc: a) „A hazának és a szerelemnek”. (Szerb.) Linszter József b) „Van egy dalom”; Linszter József: c) „Társaságban”. (Magyar.) J. Marinkovity: „Sztójanka”. (Szerb.) Halévy: Nagy ária a „Zsidónó” című operából. (Német.) Konyovics: a) „Az ablak alatt”. I. pl. Zajc: b) „Gondolán”. (Szerb.) Bizet: a) Romanc „Carmen” című operából; Verdi: b) Ária „Rigoletto” című operából. (Orosz.) Dóczy: „Sárgul már az ezüst nyárfa”. (Magyar.) J. Marinkovics: „Elválás”. (Szerb.) Beléptidj 15 dinár személyenkint. Zongoránál ül Lazarev urasszony. Jegyek előre válthatók Dojkovity és Petrovacs ki könyvkereskedésében.

Aktivista matiné Suboticeán. A jugoszláv aktivisták Suboticeán a Korzó-moziban matiné rendeznek, amelyre a következő meghívót bocsájtották ki:

„Nagybecsű személyét meghívjuk az alább kiírt műsorral 1922 november 19-én, vasárnap délelőtt 10 órakor megtartandó aktivista matinéra, melyen 20 dinár lefizetése után megállapíthatja saját névveléményét az Aktivista Művészetről. Vagyunk kitünő tisztelettel Jugoszláv Aktivisták mint Szövetkezet. Brkity Djurica: Az új jugoszláv irodalom és művészet. Arató Endre: Mit akar az új művészet? Ljubomir Mici: Zenitistieska pesnicska skola. Csuka Zoltán: Versek. Láng Árpád: „Kiáltvány a XX. századhoz.” Sugár Andor: Antracén lázadás, aktivista mese, fény- és hangarchitektúra kísérettel. Kasák: Anyaság, Ujvári: Próza 26. Szavalja: Szász Olga. Brkity Gyurica: Versek. Virgil Poljanski: M. Petrov: Zenitista művek. Barta Sándor: A zöldfejű ember. Dragan

Aleksity Sugár Arató. más Is raszti Mester ter Ja Arató. szücsig Kauben Jegyek könyvk moziba

Fel baton. mer“-fe fehér szorak nagyv telt í meghiv tart re mélyen szeméy rendü

tatja. lehet Tisztele táncra

Orszá beljács Temera 24. és Novi Sz országó

Atu — a fe értelmé pest, Be többi ki a Nagy Veliki épület. T gazzat

Vakm szágbm bizottsá Odesszá

nyilt p lobandá A kísér rablókr és üldöz

Kor és min galvaniz rek. Te e

MUSSO SANN

Parlaa hogy M Lausan gramme

A PARIS SÁG AB

Miután lépett, utolsó né sät abba utazott P

VAT GY

KITÜ ISZAPREZ THERAPIA SVAT

ALL

BEETV

ALL

ALL

ALL

ALL

ALL

Aleksity: Bolond az ember. Csont: Kivégeznek. Demonstrálja Arató. Sugár Andor: Nincsvers. Előadja Arató. Mikos Flóris: Beograd. Tamás István. Vers I.: Vers II. Haraszti Sándor: Asszonydicséret. Mester János: Dél. Szavajja: Mester János. Huelsenbeck: Fa — Arató. — Illatkoncert: A vetítéshez szükséges valamennyi diaposzitiv Kauber István eredeti munkája. — Jegyek előre válthatók az összes könyvkereskedésekben és a Korzómoziban.

Fehér kaliko táncestély. Szombaton, november hó 18-án az „Ellmer”-féle vendéglő tánctermében fehér kaliko táncestélyt, különféle szórakozással rendezek, amelyre a nagyérdemű közönséget és a tisztelt ifjúságot ezton tisztelettel meghívom. Kezdeté este 8 órakor és tart reggel 4 óráig. Belépődíj személyenként 10 dinár. Családjegy (3 személyre) 25 dinár. A zenét elsőszendű műkedvelő zenekar szolgáltatja. A tánckurzusra beiratkozni lehet mindennap este 8—10 óráig. Tisztelettel Dragutin Butor okl. táncitanító.

Országos vásárok a vidéken. Debrecsén november 17., 18. és 19-én, Temerinben 19-én, Velika Kikindán 24. és 25-én, Bács Palánkán 26-án, Novi Sadon pedig 25., 26. és 27-én országos vásárt tartanak.

Atulások és csekk kifizetéseket — a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — **Wien, Prága, Budapest, Berlin, Temesvár, valamint a többi külföldi piacra újból eszközöl a Nagybeeskereki Takarékpénztár.** Veliki Beeskerek, Korona-szálló épület. Telefon: Pénztár 16. — Vezérigazgató 52.

Vakmerő rablótámadás Oroszországban. Egy olasz kereskedelmi bizottság a napokban Moszkvából Odesszába utazott. A küldöttséget a nyugati pályán megtámadta egy rablóbanda és összes tagjait kirabolta. A kísérő orosz népbiztos rálőtt a rablókra, majd leugrott a vonatról és üldözőbe vette őket.

Koresolyákat, orvosi műszereket és minden egyebet nikkelez és galvanizál Krausz, Veliki Beeskerek. Telefon 329.

MUSSOLINI ELMEGY A LAUSANNEI KONFERENCIÁRA.

Róma, nov. 16.

Parlamentari körökben úgy tudják, hogy Mussolini személyesen utazik Lausanneba, hogy a jóvátételi programját kifejtsa.

A PÁRISI JÓVÁTÉTELI BIZOTTSÁG ABBAHAGYTA MUNKÁJÁT

Páris, nov. 16.

Miután a német kormány visszalépett, a jóvátételi bizottság az utolsó német jegyzék felülvizsgálását abba hagyta. Bradbury már el is utazott Párisból.

VÁROSJÓDOS GYÓGYRÓDÓ
 NŐVISED
 DANCIO RENDSZER.
 KÜTÜG, ELLÁTÁS ÉS SZOBÁK.
 SZAPKEZÉSEK, SÓSTÜRDÖK, HYDRO-
 TERÁPIA, RÖNTGEN-LABORATORIUM,
 KVARTZLÁMPA, DIATHERMIA ÉS
 VILÁGOS KEZELÉSEK.
 ÁLLANDÓ FÜRDŐRÖVÖS.
 NYITVA ÉGŐZ ÉVBEN
 TÉLI KURA.

Egy évi kulturmunka.

Jelentés a Torontálmezei (Bánati) Magyar Köz- művelődési Egyesület működéséről 1921—22-ben.

A Torontálmezei (Bánati) Köz-
 művelődési Egyesület vasárnap dél-
 előtt tartotta közgyűlését, amelynek
 tárgysorozatán szerepelt az egye-
 sület mult évi kulturális működésé-
 ről szóló jelentés. Érdekesnek tart-
 juk ezeknek az adatoknak a leköz-
 lését.

Igen tisztelt Közgyűlés!

Öt évi szünetelés után most első
 ízben adhatunk újra beszámolót
 egyesületünk működéséről. Leg-
 utolsó jelentésünket 1917-iki köz-
 gyűlésünkön terjesztettük elő, mun-
 kásságunkban akkor egy közel négy
 évig tartó szünetelés állott be az
 egyesület mult évi újraalakulásáig.
 Ez az évekig tartó némaság sok te-
 kintetben oly helyzetet teremtett,
 hogy nem folytathattuk az eszten-
 dőkkel ezelőtt megkezdett és már
 szép eredményeket felmutató mun-
 kásságot. Újra kellett kiépíteniünk
 egyesületünk szervezetét, ami a mai
 viszonyok között — különösen a vi-
 déken — nem ment minden nehé-
 ség nélkül.

Az elmúlt esztendő munkásságá-
 ról szólva, ingyenes könyvtár- és
 olvasóhelyiségünkről, a Beeskere-
 ken rendezett előadásokról és fel-
 olvasásokról, továbbképző tanfo-
 lyamunkról és vidéki fiókjaink mű-
 ködéséről kell megemlékeznünk.

Könyvtár.

Egyesületünk könyvtára és olva-
 sóhelyisége, amely a legutóbbi évek-
 ben egyre fokozottabb hatást és
 eredményt mutatott fel, amióta ez
 év augusztusában újra megnyitot-
 tuk, hasonló mértékben szolgálja a
 közművelődést. A látogatókról ve-
 zett statisztika azt bizonyítja,
 hogy a nép széles rétege érdeklő-
 dik a közhasznú olvasmányok iránt.
 A szépirodalmi könyvtár állománya
 1007 kötet volt, ebből azonban 350
 kötetet, mint hasznavehetlent ki-
 kellett selejtezni, úgy hogy a kö-
 zönségnek ma 657 kötet szépiro-
 dalmi mű áll rendelkezésére. A
 szakkönyvtárnak mintegy 1500 kö-
 tet az állománya. Sajnos, az egye-
 sület elégtelen anyagi ereje nem
 engedte meg, hogy az utóbbi évek
 folyamán felfrissítse a könyvtár
 anyagát, amelyben ilyenformán az
 egész modern szépirodalmi irány
 képviselői hiányoznak.

Matinék.

Egyesületünknek a háborút meg-
 előző években a vármegye területén
 öt szabadliceuma működött, ahol a
 népművelést kiegészítő s részben
 már a magasabb művelődést szol-
 gáló népszerű, tudományos előadá-
 sokat tartottunk.

Részben ezt a munkásságot akarta
 az egyesület feleleveníteni az el-
 múlt évben a sorozatos matinék
 rendezésével. Az előadásokat az
 idén is a helybeli kaszinótársulat
 nagytermében tartottuk, amelyet
 díjtalanul kaptunk meg a társulat
 vezetőségétől, amiért ezton is kö-
 szönetet mondunk az egyesület ne-
 vében. Az előadók és közreműködők
 mind kiváló értékes, szép munká-
 val szolgálták a közművelődés nagy
 ügyét, valamennyi matiné nagy-
 számú közönség részvételével folyt
 le.

Tavalyi közgyűlésünk alkalmával,
 1921 július 17-én volt az első ilyen
 matinék, amelyen Szabó Zoltán
 ref. lelkész tartott előadást a három
 legnagyobb magyar lírikusról: Ba-
 lassáról, Csokonairól és Petőfiről.
 Utána Hegedüs János szavalt a
 három költő műveiből, végezetül
 pedig a filharmonikus zenekar Ripka
 Imre karnagy vezetése alatt egy
 zenekari darabot mutatott be

Dante emlékének szentelt egy
 matinét egyesületünk szeptember
 havában, amikor Kovács István
 püspöki helynök méltatta Dantét a
 költőt és politikust, egy XIV. szá-
 zadbeli ismeretlen magyar poétának
 két dalát énekelte Sohn Malvin,
 Dante magyar vonatkozásairól be-
 szélt dr. Brájjer Lajos, az Infernó-
 ból egy éneket olvasott Juhász Fe-
 renc, Arany János Dante c. költe-
 ményét szavalta Hajdu Aranka,
 végül pedig egykoru egyházi dalo-
 kat adott elő a templomi énekkar
 Weninger József karnagy vezeté-
 sével.

A modern magyar irodalom és
 zene volt következő matinék
 tárgya. Itt dr. Borsodi Lajos olvasott
 fel részleteket egy új könyvből,
 Hajdu Aranka és Juhász Ferenc
 modern magyar lírikusokból szaval-
 tak, Juhászné Bagossy Ella pedig
 Bartók Béla zenéjét interpretálta
 zongorán.

Petőfi emlékének szenteltük leg-
 közelebbi matinékat. Ez alkalom-
 ból Vajda Lajos főgimn tanár is-
 mertette a legnagyobb magyar lí-
 rikusnak életét és költészetét, Engel
 Maca néhány Petőfi költeményt
 szavalt, Bárány Mária pedig a
 János vitéz operettből énekelte né-
 hány dalt.

Az oroszországi éhezők javára
 megyszerte megindított akció ja-
 varára rendeztünk egy matinét, a
 melyben Kovács István püspöki
 helynök ismertette az előadás cél-
 ját, ifj. Botka Béla pedig Sestra
 Anna cimen egy kis kórházi epi-
 zódót mesélt el hosszú orosz fog-
 ságra idejéből. Jakabffy Margit zong-
 orán, Láng Imre hegedűn, Laza-
 revné asszony zongorakísérete mel-
 lett az orosz zene néhány örök-
 beesü alkotását mutatták be, Juhász
 Ferenc pedig két Tolstoj költeményt
 szavalt el.

Továbbképző tanfolyam.

Egyesületünknek a multban egyik
 legértékesebb munkássága az volt,
 amit a tudomány és művelődés ál-
 talánosítása érdekében tanfolyamok
 tartásával, analfabéta tanfolyamok
 rendezésével, rabok oktatásával fej-
 tett ki. Ebben az irányban is fel-
 vette egyesületünk az elmúlt évben
 újra működését és egy 6 hetes to-
 vábbképző tanfolyamot létesített,
 amelyen február közepétől március
 végéig hetenként háromszor tartot-
 tak előadást. A tanfolyam iránt kü-
 lönösen a munkásság körében nagy
 érdeklődés mutatkozott, úgy hogy
 arra 55 állandó hallgató jelentkezett.
 A tanfolyamon dr. Farkas Gejza
 az emberi művelődés történetéről,
 Marton Andor mezőgazdasági is-
 meretekről, Gallus György technikai
 kérdésekről, Feldheim Alfréd pedig
 kereskedelmi és gazdasági ismeret-
 tekről tartott előadásokat. Az elő-
 adóknak, akik az egyesületet ebben
 a munkásságában szíves készséggel
 támogatták, ezton is hálás köszö-
 netet mondunk és a jövőre is kér-
 jük további jóakaratu segítségüket.

Vidéki fiókok.

Egyesületünk újraalakulása után
 ez év tavaszán megkezdette vidéki
 fiókjainak ujjaszervezését, aminek
 eredményeképpen közölhetjük, hogy
 eddig 26 helyen indítottuk meg a
 szervezési munkát és ezek közül 12
 községben már megalakult az egye-
 sület vidéki szervezete és pedig Tö-
 rökbecsén, Torontálvásárhelyen, Úr-
 ményházán, Magyarpadén, Tordán,
 Torontáloroszin, Szajánban, Tisza-
 szentmiklóson, Magyarcseryén, Itt-
 varnokon, Székelykővén és Temes-
 kubicban. Ezeket a vidéki fiókokat
 a két temesi község kivételével
 Vinczevidy Ernő egyesületi igazga-
 tónk maga szervezte meg. A ható-
 ságok részéről a vidéken mindenütt
 előzékenységgel találkoztunk és fel-
 söbb hatósági helyről is értékes tá-
 mogatást kaptunk ebben a mun-
 kánkban.

A legtöbb helyen nem igen fejt-
 hettek ki a fiókok nagyobb mun-
 kásságot, mert a tavaszi és nyári
 időszak, amikor a mezőgazdasági
 munkák a falusi lakosságot lekötik,
 erre nem igen alkalmas. A most
 következő őszi és téli időny alatt
 fog a tulajdonképeni munka meg-
 indulni. Mégis egyes helyeken máris
 történt és pedig elég eredményes
 kulturális munka. Így Tiszaszent-
 miklóson az ottani lelkes vezetőség
 két műkedvelői előadást rendezett
 („A falurossza” és a „Próbaházsa-
 ság” került színre, amelyek tiszta
 jövedelmét egy állandó színpad fel-
 állítására fordították. Törökbecsén
 ez év május havában az inséges
 oroszok javára rendezett a fiók elő-
 adást, amelynek tiszta jövedelmét
 az említett célra fordították. És
 végül külön ki kell emelnünk Szaján
 község közönségét, akik nagy lel-
 kesedéssel fogadták kezdeménye-
 zésünket és a legnagyobb mérték-
 ben ügyünk szolgálatába szegődtek.

A jóvátétel városában.

Végig a megszállott Rajna-parton. —
 A Rajna fekete kincse. — Jazz band
 a kölni dom tövében. — A kisajátított
 Németország.

Köln, nov. 16.

A párisi express hosszú sikoltás-
 sal rohan át a mainzi Rajna-hídon
 s néhány pillanatra az ablak elé
 vetődik a legendás niebelungi folyam,
 amely a késő őszben is aranysár-
 gán hömpölyög a messzeségbe. Már
 a Rajna balpartján szalad a vonat,
 elhagyva a híres hidöt, honnan
 Metz felé futnak a göllát-sinek és a
 germán gondolatok. Ez már egészen
 új világ: „Rheinland”, mondja rá a
 német, különös lágyággal és gyön-
 gedséggel hangjában. A Rajna bal-
 partja fölfelé Mainzon, Coblenzen,
 Kölnön át beolvadva a Ruhr vidékébe,
 megszállott terület. Ez a föld a
 jóvátétel záloga és az, aki végig
 utazik rajta, szemben találja magát
 a győzelemmel.

A mainzi pályaudvaron már színes
 katonák sora várja a vonatot. A
 hivatalos helyiségek előtt francia
 standard, egyik ajtón pedig a felirás:
 „Commissaire militaire”. Szolgálat-
 ban levő entente tiszték sietnek el
 a pulman kocsi mellett, egy francia
 hadnagy két spahival felugrik a vo-
 natra és végig megy a folyosón.
 Az utleveleket vizsgálja. Nyomában
 új, ideges zsvajj árad be a nyitott
 ajtón. A pályaudvaron három-négy
 nyelven kiáltoznak az emberek, a
 kijáronál szuronyos katona áll. Olaj-
 barna képe van és fehér foga csillog.
 Böröndökkel megrakott tisztiszolgák
 kapaszkodnak fel a lépcsőn, min-
 denfelől egyenruhák bukkannak fel,

ugy hogy az ember szinte megdöbben: hiszen ilyen volt néhány évvel ezelőtt például a lembergi pályaudvar

Néhány perc múlva a vonat tovább folytatja útját. Coblenzban angol és amerikai katonák fogadják. Lekanyarodik a Rajna mellé s most már a folyam egészen Kölnig hűsége kísérőtársa marad. A kiragyogó nap fénye megtölti a téli étkezőkocsit s felvillan a fehér terítők fölött ringó rajnai borokon. A cigaretták füstje kellemes és illatos: Laurens wiesbadeni cigarettagyára csak egy ugrásnyira van innen. A francia egy szantimért szívja a „Tanagra”-t. Kinn teljes pompában tündököl a Rajna az ujonnan felépített műromokkal, a vonat előtt elsuhan Loreley sziklája, a parti sellőkön pedig fehéren begdácsova szövik át a viz. Színültig megrakott uszályokat visz lefelé az ár, nincs vége a vontatógőzösök hosszú sorának. Egy nagy, puha, szöke német megszólal:

— Ez itt a jóvátételi szén, Franciaország átveszi, tovább adja Belgiumnak, Belgium pedig frankért adja vissza Németországnak.

Egyre jönnek az újabb hajók. Fekete szénhegyek usznak le a vizen: valóságos Rajna kincse, idegen lobogó alatt. Már alig hallani német szót. Az étkezőkocsiban angolok isszák teájukat, két francia tiszt összeüti horospocharát, egy japán kibámul az ablakon. A booni egyetemre megy. A német diákok nem tudnak megélni Boonnban, de a svédok, csehek s általában a jóvalutájú országok diákjai előzőnlük a számukra olcsó német egyetemi városokat

Déltájban érkezik Kölnbe a vonat. Itt azután már teljesen megszűnik Németország. Ezt a várost valósággal magáévá tette az entente s a dóm csodálatos gótikája egy teljesen megváltozott világ fölött csuesosodik. A pályaudvarral szemben angol katonák mozgókonyhája áll, az érkező legénység ott sorakozik kávéért. Az utcákon mindenütt angol táblák; egész városrészeket sajátították ki az ententecapatok részére. Az utakon angol teherautók dühörögnek, a legujabb karosszérián kocsi cikáznak keresztül-kasul a városon, vallszijas, khákiruhás angol tisztekkel. A pályaudvar percenként ontja sötét tömegekben az idegeneket s a forgalom oly nagy, hogy a berlini Potsdamer-Platz teljesen elenyészik mellette.

A várost fenekesül felforgatta a megszállás, itt már minden az entente szolgálatában áll. Ipar, kereskedelem az ententenak dolgozik, neki sütnék a pékek és főznek a vendéglősök. Az ententetisztek ugyanis rettenetesen magas árt fizetnek mindenütt; az ugynevezett „Auslandzuschlag”-ot s így természetesen a kölni üzletekben és egyéb helyiségekben csak Ők a szívesen látott vendégek. A külföldieknek számított rendkívül magas árak azonban általános drágulást idéznek elő. A drágaság itt érte el tetőpontját. A Rajna kikötőjét természetesen angolok tartják a kezükben. Ők irányítják a vasuti forgalmat s a pályaudvari óra angol, vagyis nyugateurópai időt mutat. Köln magánéletében azonban a középeurópai idő járja s így a két időszámítás közti egy óras különbség még zavartabbá teszi az amúgy is felforgatott életet.

Az Köln igazi képe éjszaka alakul ki teljesen. A Rajna rakodópartján, a mozgató csapatak kabinjaiból vidám harmonikaszó és enek hang-

zik. A „The blue lamp” ablaka messzire világít, angol katonák mulatnak ott német lányokkal. S az angol tisztek autóból is német lányok kacagása hallatszik éjszaka. Kölnben az élet olyan szabad lett, mint a kikötő városokban.

A dóm közvetlen közelében egy bar lámpása izzik, karsu bokáju hölgyek árnyéka suhan a bojárón, a lábak germán viszonyokhoz mért szokatlan finomsága jelzi, hogy ezeket a hölgyeket viszont már az entente importálta. A dóm tövében jazz band is szól, ha eljön a sötétség, az „Atlantik” szikrázó termében megindul a tánc s néhány lépéssel odébb a nagy gótikus kapuiv apostolai hallgatják a profán zenét.

Igy fest közelről Köln, a jóvátételi városa s ilyen lázas lett aránytalan az élet az egész Rajna balparton. Ahol valaha germán őslendák viharoztak, ott az entente harapófogója szorítja Németország testét.

Naponta frissen készült teasüteményeket

és saját készítményű desszertkülönlegességeket, bonbon és cukorkákat ajánl 1988

Kovács Endre cukrászdája.

Olcsó áron eladó egy jóforgalmu 1980

fodrászüzlet berendezéssel együtt.

Cím a „Torontál” kiadóhivatalában

Alapítva: 1879. 1709

Nemzetközi szállítványok

Emil Eichhorn

Brod n/S. Bos.-Brod.

Sürgönycim: Eichhorn. Telefon 49.

Prémium bélelt 1934

lábzsák eladó

Zmaj Jovina (Mária Terézia) utca 8. szám alatt, kapu alatt jobbra.

Krumenacker István

nyug. vasuti főfelügyelő vállal fuvarlevél felülvizsgálatát és vasuti szállítást eredő mindennemű visszkereseteket (hiányok, sérülések és határidő túllépések). Fogad d. e. 10-12 óráig.

Vel. Becskerek, Etvesova u. 5.

Utlevelvizum!

A vojvodina lakosság figyelmébe!

Mindenki saját érdekében utlevelét vizumoztatás végett ajánlott levélben az illető konzulátus megjelölésével küldje be, amelyet még aznap — a vizumdíj és 30 dinár utánjárás költsége hozzászámításával — utánvét mellett visszaszámazzunk. Tisztelettel

Nissim Benbassa Beograd, Vasina ul. br. 8.

Felvilágosításokat válaszban ingyen

I^a vöröshagyma

válogatott, kitűnő minőség, 50 kilótól fölfelé kilogrammonként

12 kor.

árban kapható 1991

„UNION” Kereskedelmi R. T. Vel. Becskerek,

Kalvin utca 2.

Telefon 343, 38, 295.

Velizar S. Paunović

rőfös- és divatárkereskedésének Aleksandrova (Fő) utca

nagyobb mennyiségű és legjobb minőségű rőfösárak érkeztek, melyeket míg a készlet tart, a legjutányosabb árban árusít ki.

Nagy választék

különösen francia és angol szövetekben férfiruhára és felöltőre, női utcai és utazókosztümöknek, továbbá Molinoban, grenadinban minden színben, markizet, panama, fullár, batiszt, zefir, szatén, lenvászon, ruhabélés, kendők, barchet, nyerselyem, krepdeszin, taft, gabardin, kamgarn, elegáns asztal-terítők, szőnyegek stb.-ben.

Tekintse meg dusan felszerelt raktáramat és győződjék meg személyesen, hogy üzletemben találja a legjobb árut, a legnagyobb választékban és legolcsóbb áron!

Mintákat kívánatra vidékre küldök!

Rendeléseket vidékre utánvét mellett pontosan s gyorsan eszközölök

Legszolidabb bevásárlási forrás! Ritka alkalom!

Eladás nagyban és kicsinyben!

Megérkezett a gyertyán hasábfal... önként 800 dinár. Aprítva 100 kg-ként 65 dinár. Továbbá faszén és fűtőszek. 1981

Telefon 187. Kapható: Kemény Árpád és Társa cégnél.

Vámolást

gyorsan, szakszerűen és kereskedői gondossággal végez Lepadát Dusan a Banát vámpediturje Vel. Kikindán és Zomboljan.

Elegendő, ha a vámoláshoz szükséges okmányokat beküldi. Transitálást, reexpediciót elintéző. Vámügyekben felvilágosítással szolgál. 1980

Leveleim: Lepadát Dusan, Vel. Kikinda. Sürgönycim: Lepadát Velika Kikinda.